

Світлана Талан

*Букет улюблених
квітів*

*від фіналістки конкурсу
«КОРОНАЦІЯ СЛОВА»*

Світлана Талан

*Букет улюблених
квітів*

Тамара любила лілії. Особливі, неповторні... Ці ніжні квіти нагадували їй про маму — гарну, тендітну та водночас сильну жінку... Мами не стало, коли Тамара була зовсім дитиною. Вона досі пам'ятає той жахливий день. Відтоді щороку на могилі матері з'являється кошик із чудовими ліліями. Тамара марно намагалася дізнатися, від кого він. Так само марно вона прагла дізнатися правду про батька... У річницю маминої загибелі Тамара зустрічає на кладовищі чоловіка, який називає себе знайомим матері. Жінка розуміє, що йому відомо більше, ніж він говорить...

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-5639-2

9 786171 256392

Світлана Талан

---

*Букет улюблених
квітів*

Світлана Талан

*Букет улюблених
квітів*

РОМАН

ХАРКІВ **КЛУБ**
2019 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.161.2
Т16

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Дизайнер обкладинки *Олексій Безруков*

ISBN 978-617-12-5639-2

- © Талан С., 2019
- © Depositphotos.com / Alla-Serebrina, photographee.eu, обкладинка, 2019
- © Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2019
- © Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2019

За гріх щасливості в неслухний час
належитья покута і покара.
Над вітражами карколомних трас
я тільки жінка з крилами Ікара.

Розтане віск — я в море упаду
і захлинуся морем, як тобою.
Цієї жаги некликану біду
лише твоєю ніжністю загою.

Стоять в шибках осінні вітражі.
Забути все. Піти — не озирнутись.
Ти здатен на смертельні віражі.
Ми не могли у світі розминутись.

Ліна Костенко

Томі виповнилося шість років. Дівчинка почувалася майже дорослою, бо їй не дивно: лише один день — і ти вже на рік старша, ніж була вчора. Тома тримала маму за руку, коли вони поверталися додому. Свій день народження вона з мамою відсвяткувала в її хрещеної тітки Марини. Тома не дуже перейнялася тим, що своє свято справлятиме не вдома, у маленькій тісній кімнатці, а у двокімнатній квартирі хрещеної, де є окрема простора кухня та навіть балкон. Тітка Марина запросила до себе в гості тоді, коли Тома дізналася від мами, що вдома свята не буде й уже ладналася заплакати від образи.

— Доню, моя люба дівчинко, наступного року ми влаштуємо справжнє свято, але зараз такої змоги немає, — втішала малу мама, але Тома сиділа набурмосена й невдоволена, бо чекала на свій день народження цілий рік, а тепер муситиме чекати ще один.

Саме тоді, коли Тома вже не могла стримуватися, а на очах виступили сльози, озвався телефон. Мама поговорила й заквапилася потішити Тому — хрещена запросила на свято до себе. Враз висохли їй засвітилися неприхованою радістю оченята. Дівчинка вмить одяглася, аби пошвидше вийти з дому. Свято вдалося на славу! Хрещена подарувала гарнющу ляльку зі справжнім волоссям, яке можна розчісувати гребінцем і робити зачіски, вони їли торт «Київський», пили чай, а ще на столі стояла вазочка з шоколадними цукерками, від якої Тома не могла відірвати погляду. Хотілося з'їсти відразу всі, але вона пам'ятала, що пообіцяла мамі поводитися скромно й бути чемною дівчинкою, тому робила паузи між поїданням цукерок. Під кінець святкування

хрещена подарувала мамі букет білих лілій — улюблених квітів, тож додому Тома з мамою поверталися з подарунками та гарним настроєм. А ще в кишені кофтинки Тома несла кілька цукерок, які їй вдалося приховати. Звісно, так робити не можна, але ж не йти додому без подаруночка? Хрещена запропонувала взяти додому цукерки з вазочки, але мама відмовилася.

— Мариночко, та ти що?! — сказала вона. — Я тобі така вдячна за цей вечір, що навіть слів бракує! Ми й не сподівалися!

Тож дівчинка вирішила, що, прихопивши кілька цукерок без дозволу хрещеної або мами, вчинила правильно.

— Сьогодні п'яте липня? — запитала Тома.

— Так, моя квіточко, п'яте липня — твій день народження, — відповіла мама.

— А твій день народження завтра?

— Так, Томочко, завтра, — якось не дуже весело мовила жінка.

— У нас буде завтра свято? — Дівчинка поглянула на маму.

— Свято, доню, тоді, коли на душі добре.

— Тобі недобре на душі?

— Моя ти допитлива! — усміхнулася мама. — У мене все добре, тож і є свято.

— А тортик у нас буде?

— Буде, — якось непевно зронила жінка.

— Як добре, що наші дні народження влітку! Еге ж?

— Згодна. Ти задоволена святом?

— Дуже! — вигукнула дівчинка. — Як пахнуть лілії!

— Так! Безмежно люблю ці шляхетні квіти! Особливо подобаються білі.

Тома подумала, що завтра порадує маму ліліями. Їх вона запримітила в сусідньому дворі, на клумбі (щоправда, не білі, а помаранчеві, але однаково гарні). Рвати квіти на клумбі недобре, але задля гарної справи можна, вирішила дівчинка. Завтра вона прокинеться раніше від усіх, вийде надвір і зірве одну-одненьку гілочку лілії. Якщо двірничиха поратиметься неподалік, то можна буде їй усе пояснити, аби вона

дозволила зірвати квітку, а якщо ні, то Тома сама її зірве та швиденько побіжить додому.

— Мамо, я хочу пісяти, — сказала дівчинка.

— Потерпиш, доки дійдемо додому? Вже недалечко.

— Ні, не можу! Я хочу зараз! — наполягала Тома.

— Зараз перейдемо дорогу, і збігаєш он туди! — Мама вказала на куці бузку.

— Добре! — погодилася дівчинка.

Вони перетнули безлюдну дорогу. Вже стемніло. І хоча горіли вишикувані в один ряд понад дорогою ліхтарі, куці на узбіччі лякали дівчинку своєю темінню.

— Мені страшно йти туди, — зізналася Тома.

— Чому? Ти вже велика дівчинка, а я — поруч, — заспокоювала малу жінка. — До того ж у твоїх руках нова подружка, і ти не сама.

— Лячно. А якщо хтось побачить, як я пісяю?

— А ти лічилочку промовляй і нічого не бійся! Ти станеш невидимою! Пам'ятаєш її?

Як Томі не знати лічилочку, яку вони склали з мамою разом! У маленькій тісній кімнаті про усамітнення годі було й мріяти, і вони вигадали лічилку, яка означала, що не слід заважати тому, хто її прочитав. Тож дівчинка набралася сміливості й пішла до куців, уголос проказуючи слова лічилки:

Раз, два, три, чотири, п'ять!
Мене можна не шукать!
Я у шапці-невидимці
З вами разом й наодинці!
П'ять, чотири, три, два, раз —
Наша гра вже почалась!
Капельюх я свій зніму,
Маму швидко обійму,
Порахую до п'яти —
Відшукай мене і ти!¹

¹ Автор лічилки — Інесса Сидоренко. (Тут і далі прим. авт.)

Тома пірнула за кущі, прилаштувала на гілки ляльку й раптом почула звук автівки. Визирнувши зі своєї схованки, дівчинка побачила, як із легковика вийшов незнайомий чоловік і попрямував до її мами. Він щось сказав їй, на що мама голосно промовила:

— Раз, два, три, чотири, п'ять!
Мене можна не шукать!
Я у шапці-невидимці
З вами разом й наодинці!

Дівчинка злякалася. Ці слова з лічилки означали, що вона повинна сховатися, стати невидимою: так вони з мамою домовлялися.

«То поганий чоловік», — вирішила Тома й, наполохана, знову вистромила носа зі схованки.

Невимкнений двигун автівки заважав дівчинці чути розмову того чоловіка з мамою, та було видно, що він нервується. Незнайомець розмахував руками, намагався вхопити маму за руки, але вона тоді відступала від нього подалі. Схоже, чоловік силкувався щось довести. Вони сперечалися, і розмова була емоційною. Томі здалося, що вона точиться надто довго. Дівчинка перехотіла пісяти й думала лише про те, аби той чоловік відчепився від її мами і вони змогли повернутися додому. Утім скидалося, що причепа не має наміру дати жінці спокій.

«Що ж мені робити? — міркувала перелякана дівчинка. — Виходити не можна, то скільки ще чекати? І що йому треба від мами?»

Тома роздивилася, що незнайомець намагається щось мамі дати, а та не хоче брати. Зрештою вона взяла простягнене чоловіком і щось схвильовано йому проговорила. Після цього чоловік швидко пішов до своєї машини та майже рівно з місця.

— Нарешті! — полегшено видихнула дівчинка й уже намірилася бігти до мами, аби сказати, що перехотіла до туалету, коли легковик, вискнувши колесами, рвучко здав назад.

Це трапилося саме тоді, коли мама зробила кілька кроків уперед, до кущів бузку. Тома мимоволі настрашено зойкнула — машина незнайомця щосили штовхнула її маму, й вона впала на асфальт. Чоловік вискочив з автівки, присів біля неї. Нахилившись, він торсав її за плечі, а потім, підвівшись, схопився за голову та нервово заметався туди-сюди. Тома вгледіла, як з-під маминої голови повільно розпливається червона пляма крові.

— Матусю! — заскиглила вона, й сльози покотилися з очей.

Чоловік нарешті сів до легковика, і за мить той зник із поля зору. Тома підбігла до мами, присіла біля неї й поклікала:

— Мамо, ти мене чуєш?

Жінка лежала з розплющеними очима, але не ворушилася.

— Мамо, чому ти мовчиш? Тобі боляче? — з острахом запитала дівчинка, неспроможна відірвати погляду від кривавої плями на дорозі. — Матусю, не мовчи! Не лякай мене! — Тома розплакалася, але мама мовчала.

Дівчинка підбрала розсипані на дорозі білі лілії й хотіла віддати мамі, коли побачила біля її долоні обручку. Вона підняла її, кинула до кишені, поміж цукерок, а у матеріну долоню вклала квіти. Потім Тома сіла поруч матері й невтішно розридалася. Дівчинка почувалася такою самотньою та беззахисною на цій широкій безлюдній дорозі! Їй було страшно й моторошно, вона була сама й безпорадна такого чудового й тихого липневого вечора...

Частина перша

Усе було — і сум, і самота,
і горе втрат, і дружба нефальшива.
А ця любов — як нитка золота,
що й чорні дні мого життя прошила.

Усе було, було й перебуло — як холодно без неї!
Як поцілунок долі у чоло.
Як вічний стогін пам'яті моєї.

Ліна Костенко

Розгін I

Маріуш мовчки спостерігав, як Світлана намагається впихнути до великої валізи на колесах іще одну вечірню сукню. Йому кортіло запитати, навіщо їй на Мальдівах, де вона збирається милуватися морськими краєвидами та засмагати, так багато вечірніх убрань, але чоловік стримався. Він підозрював, що молодша за нього на вісім років дружина, худорлява, струнка, довгонога й узагалі красуня, йому зраджує, але жодного разу не отримав ніяких доказів її невірності, так, самі підозри, бо ревності старшого чоловіка обов'язкові в таких союзах. П'ять років тому він сам зробив такий вибір, запропонувавши своїй коханці жити разом. Тоді Світлана запитала, чи він її кохає.

— Так, кохаю, — сказав Маріуш, не замислюючись і не вкладаючи в ті слова справжні почуття.

Він і справді ніколи не задумувався, чи кохає Світлану, а чи просто прагне позбутися відчуття самотності та непотрібності. Маріушу було комфортно поруч з гарною жінкою, на яку задивлялися, проводжаючи їхню пару заздрісними поглядами, чоловіки. Світлані подобалося гарне життя, можливість ні в чому себе не обмежувати, і вона відразу зрозуміла, як це робити. Жінка ніколи не була настирливою чи вимогливою — просто у часи близькості ніби ненароком згадувала, що їй потрібна якась дорога річ або відпочинок на островах, а він не міг їй відмовити у моменти, коли їхні тіла палали пристрасстю. Маріуш мав змогу дати Світлані те, що вона бажала, і вважав, що чинить правильно, задовольняючи її забаганки. Від неї, навзаєм, Маріуш хотів лише одного: Світлана повинна народити йому сина. Та за роки спільного життя вона жодного разу не завагітніла. Маріуш навіть погодився на принизливе для себе обстеження в лікарів. Їм повідомили, що вони обоє здорові, тож вагітність є лише питанням часу.

— Здається, все! — підсумувала Світлана, застібнувши на валізі «блискавку».

— Сідай, — вказав він на місце поруч, — посидимо на до рогу.

Ходою справжньої моделі жінка наблизилася до нього, присіла поруч, схилила голову йому на плече.

— Ти будеш без мене сумувати? — запитала стиха.

— Буду.

— Що робитимеш?

— Візьму відпустку.

— Відпустку?! — здивувалася Світлана. — Ти береш відпустку, а я сама їду на відпочинок?!

— Мені треба зустрітися з деким, кого давно не бачив, — пояснив Маріуш. — Думаю зробити екскурс у минуле.

— А мене у твоєму минулому не було, — награно зітхнула Світлана.

— Ну все! Тобі час! Славко підкине тебе до аеропорту.
— Знаю-знаю, що не любиш проваджати, — сказала Світлана.

Маріуш узяв валізу й покотив її до виходу. Неподалік будинку, на території маєтку, вже стояв чорний позашляховик. Слава, помітивши Світлану й свого боса, вийшов з автівки та завбачливо відчинив дверцята для пасажирки і багажне відділення.

— Маріуше, не хвилюйся, все буде гаразд! — запевнив чоловік, ставлячи валізу до машини.

— Хай щастить! — побажав Маріуш і поцілував Світлану.

— Не сумуй! — кинула жінка на ходу.

Вона сіла до авто й послала чоловікові повітряний цілунок.

Маріуш повернувся до будинку. У кімнаті, де збиралася Світлана, витав запах її улюблених парфумів. На ліжку залишилися якісь речі, і Маріуш прибрав їх до шафи. Він не терпів гармидеру. Навіть незначний безлад дратував чоловіка, тож він не став чекати на прихід домогосподарки й заходився сам швидко поряdkувати. Розрівнюючи ковдру на ліжку, чоловік намацав під тонкою тканиною невеличкий предмет і, сягнувши під неї рукою, дістав пігулки. Їхню назву Маріуш не знав, тож розгорнув інструкцію, щоб ознайомитись. Чоловік сів на ліжко та двічі перечитав інструкцію, намагаючись збагнути призначення ліків.

— Не може бути! — стиха промовив і зібгав папір у руці, стиснувши кулак, аж побіліли суглоби. — От сучка!

Пігулки були призначені для захисту від небажаної вагітності. Маріуш зрозумів, що Світлана його дурила, виманюючи гроші то на обстеження у престижній клініці, то на лікування безпліддя. Він їй вірив, а жінка просто його дурила.

«Так мені, дурневі, й треба!» — подумав він.

Маріуш узяв блістер з пігулками, викинув їх до відра для сміття. Він завжди шаленів від брехні, а тут... Його одурила людина, яка жила з ним ось уже п'ять років. Маріуш приглулював непереборне бажання негайно зателефонувати

Світлані й сказати, щоби вона сюди не поверталася, але він був не з тих, хто вирішує щось зопалу, а потім про це жалкує. Життя навчило його робити обережні кроки, щоб не помилитися, і Маріуш стримався. Він дістав із шафи пляшку коньяку, налив у склянку, залпом випив, але алкоголь не заспокоїв, навпаки — Світланина брехня почала дратувати дужче.

«Швидше б повернувся Славко», — подумав Маріуш і ще раз перехилив келих улюбленого напою.

Славиному поверненню Маріуш зрадив несказанно.

— Усе гаразд, босе! — доповів чоловік. — Літак відлетів разом із твоєю Світланою на борту.

— Вип'єш зі мною?

— Дякую, я ж за кермом.

Маріуш підійшов до великого панорамного вікна, задивився на незнайому пташку з зеленкуватими крильцями, яка присіла на гілку куща, сторожко огледілася і лише тоді, коли впевнилася у безпеці, стрибнула до потічка.

«Геть як я», — подумав Маріуш, — постійно оглядаюся, щоби переконатися у безпеці. — Знаєш, друже, що я зараз вирішив? — звернувся він до Слави.

— Скажеш, то знатиму, — відповів той, уможууючись у глибоке та зручне шкіряне крісло.

— Час нам відпочити. Скільки років ми з тобою гарували без відпусток і вихідних?

— Не зовсім так. Ми кілька разів брали з тобою по черзі днів по шість-сім відпустки, — уточнив чоловік.

— Та хіба ж то відпустки? То був невеликий перепочинок, аби мізки не закипіли, — усміхнувся Маріуш. — Тепер, коли відкрили третій автосалон, коли бізнес налагоджено, він дає непоганий прибуток, ми маємо законне право на відпочинок. Чи не так?

— Ми не можемо взяти відпустку водночас.

— Чому ні? Персонал пройшов перевірку часом, тож нехай вчиться працювати без нашого нагляду. Нехай відпрацьовують свою гарну зарплатню, а ми з тобою трохи передихнемо.

— Ти хочеш залишити свій бізнес без комерційного директора? — з усмішкою поцікавився Слава. — То, може, я взагалі зайвий?

— Дуже! Не перекручуй! Ти знаєш, як я до тебе ставлюся і як ціную. Щойно згадав ту нашу першу зустріч. Ти пам'ятаєш, як усе було?

— Та нібито ще сповна розуму, — сказав чоловік. — Випадкова зустріч у ресторані. Зустріч, яка змінила моє життя.

— Життя колишнього відомого картяра, потім — поганяла автівок з Європи та бізнесмена-початківця, — узявся перераховувати Маріуш. — Ти був справжнім знавцем автомобілів, який із першого звуку двигуна безпомилково визначав його роботу. Талант!

— Талант зробив свою справу на фундаменті твоїх коштів. Тобі, Маріуше, гріх прибіднятися: твої знання з автодорожнього інституту не раз нам ставали у пригоді.

— Так і будемо один одного розхвалювати? — Маріуш повернувся до друга обличчям. — То як тобі моя пропозиція?

— Непогана! — усміхнувся чоловік.

— Маєш якісь плани на час відпустки?

— Усе так неочікувано... Хочу здійснити свою давню мрію.

— Оженитися?

— Тю на тебе! Знайти одну людину, хоча це буде й не легко.

— Звернися до наших знайомих ментів, — порадив Маріуш. — Нехай побігають, бо вже звикли до дармових грошей.

— Ні, Маріуше, у мене делікатна, особлива справа. Мушу сам усе з'ясувати, поспілкуватися з людиною, яку повинен був знайти давно, але все відкладав на потім, доки цей поганий чоловік «потім» виріс у роки.

— Ось бачиш, як усе вчасно! У мене накопичилися справи, у тебе — також.

— Куди поїдеш, Маріуше?

— На зустріч з минулим. Треба дещо з'ясувати, бо не дає воно мені спокою.

— Минуле, воно таке, — погодився чоловік. — Влізе в душу й гризе. І не відкараскатися від нього, доки не повернешся, щоби розставити всі крапки над «і».

— Час настав, — задумливо промовив Маріуш. — Вирішуємо свої справи й зустрічаємось на роботі за місяць. Мені не телефонуй, — попрохав. — Хіба що в якомусь екстремному випадку.

— Сподіваюся, форс-мажорів не буде, — сказав Слава й потиснув другові руку на прощання.

За мить чорний «джип» Славка із зображенням змії на капоті зник із подвір'я Маріуша Крульки.

Розділ 2

Тамара прокинулася, коли за вікном сіріло. Повернулася на інший бік, вляглася зручніше, але сон чомусь не йшов. Отак завжди! Як треба вдосвітку вставати на роботу, то спиться міцно, а під час відпустки, за нагоди відіспатися, сон злітає з повік іще зрання. Жінка поніжилась у ліжку ще трохи й вирішила не марнувати часу: знала, що заснути не зможе. Завтра день її народження. День, який для неї ще з дитинства перестав бути святом. Двадцять дев'ять років тому загинула мама. Тамарі було шість, і то був останній святковий день її народження — усі наступні п'яті червня затьмарювали сум і спогади про той і найщасливіший, і найнешасніший день її життя.

Тамара підвелася з ліжка, накинула халатика, зазирнула до кімнати хлопчиків. Їх ліжка стояли вздовж стіни вузької спальні: ліворуч спав чотирнадцятирічний Федько, а праворуч — десятирічний Олежик. Тамара тихенько пройшла між ними, причинила вікно. Стояла середина літа, але ночі були доволі прохолодними, а під ранок узагалі такі, що доводилося зачиняти вікна. Такі ночі рятували від спеки, яка пражила вдень. Тамара подалася на кухню, випила каву

і, збадьорившись, вийшла надвір. До неї відразу підбіг кудлатий пес і радісно закрутив хвостом.

— Барсе, як ти тут? — запитала жінка й почухала кавказьку вівчарку за вухом. — Як спалося, мій старенький?

Ніби зрозумівши запитання господині, собака смачно позіхнув, показавши білі та міцні, як у молодого, зуби. Насправді кавказець мав поважний вік (йому йшов тринадцятий рік), та по ньому було не сказати. Барс хіба що менше гасав подвір'ям і частіше прилягав відпочити в затінку абрикоси та ще їсти з роками почав менше.

Тамара пішла до саду. Там — її слабинка, любов і гордість — велика клумба різних сортів садових лілій. Непорушно, наче завмерли в очікуванні народження нового літнього дня, стояли гілки, густо вкриті зеленим і темно-пурпуровим листям стебла різної висоти. Сезон цвітіння лілій уже почався, і клумбу оповивав ніжний, приємний аромат. Тамара замилувалася дивовижними, по-справжньому королівськими квітами, які ще з дитинства полонили її витонченістю ліній та оригінальними природними пахощами. Жінка багато знала про ці шляхетні рослини. Їй неймовірно подобалося одне німецьке повір'я, нібито разом із білою лілією народжується ельф, який живе в ній. Удень ельф спить у чашечці квітки, а ночами розгойдує її так, що лілія видає кришталево-чистий дзвін. Так їй розповідала мама, і ставши дорослою, Тамара ночами все ще прислухалася, сподіваючись якось почути той легенький дзвін. Їй хотілося вірити в диво, але його не було: лілії радували цвітом, пахощами, але казковий ельф у її квітнику, мабуть, оселитися не бажав.

Тамара пишалася своїм квітником. Із ранньої весни вона щоранку виходила в садок, аби спостерігати, як із-під землі прокльовуються маленькі й несміливі паростки. Спочатку вони скидалися на червоного кольору шишечки, які щодня витягувалися дедалі вище, вгору, до сонця. Та наставала довгоочікувана мить — і перша красуня розкривала свою голівку. Справжньою радістю було дивитися, як улюблені квіти

одна за одною перетворюють свої пуп'янки на великі суцвіт-тя, даруючи грішній землі небесний рай, сповнений непо-вторним, схожим на вишукані й ніжні парфуми, ароматом.

Тамара назбирала у свою колекцію різні види лілій. Поча-ла вона з азійських гібридних — одних із найбільш невибагли-вих у догляді видів. Якою ж була її втіха, коли на кожній рос-лині зацвіло по тридцять квіток у діаметрі з десять-п'ятнадцять сантиметрів! Але цей сорт не мав запаху, тож наступної вес-ни на клумбі Тамари з'явилися східні гібриди, із сильним ароматом і великими квітами діаметром до двадцяти п'яти сантиметрів. Але жінці й цього здалося мало. Тоді до її колек-ції додалися ОТ-гібриди¹ та ЛО², рожеві з білим, жовті, темно-рожеві, з квітками витягнутої форми та ніжним ароматом.

Особливе місце на клумбі займали білі лілії — улюблені квіти мами та й її самої. Ці білого кольору з жовтавими ти-чинками посередині квіти надзвичайно запашні. Тамара знала, що про цю горду й вишукану квітку складено безліч легенд і міфів. У стародавній Греції білу лілію вважали квіт-кою богині Гери, що проросла з крапель її молока, римля-ни ж ушановували лілію як квітку Юнони та символ надії. Багато років тому Тамара захопилася збиранням листівок із зображеннями білої лілії. Вона завела альбом, де зберігала листівки з копіями картин Да Вінчі, Боттічеллі, Росетті, Кара-ваджо, Лоті й інших великих художників. Особливу цінність для жінки мали листівки, де біла лілія поставала християн-ським символом чистоти й цнотливості. Тамара могла подов-гу розглядати зображення білої красуні на картинах Філіппі Ліппо «Благовіщення» та Сандро Боттічеллі «Мадонна із сімома янголами». На одній зі сторінок Тамариного альбо-му було наклеєно журнальну вирізку із зображенням ікони Богородиці «Нев'янучий цвіт», на якому Пресвята Богоро-диця тримає білі лілії як символ непорочності. Колись давно

---

¹ ОТ-гібриди — Орієнтал-трубчасті гібриди.

² ЛО-гібриди — Лонгіфлорум-орієнтал гібриди.

бабуся навчила Тамару щирої молитви до цієї ікони, вклякаючи перед якою дівчата просять доброго чоловіка. Вона молилася й отримала бажане: Тамара зустріла своє кохання та вийшла заміж. Утім одного жакливого дня все обірвалося. Жінка з жалем подивилася на порожній рядок, де так і не зійшли її улюблені білі лілії.

«Може, то якийсь знак? — з тривогою подумала Тамара. — Щось мені на душі тривожно, як ніколи».

Жінка знала, що восени висадить нові цибулинки, аби навесні вони потішили її незаймано-білосніжним цвітом і делікатним п'янким ароматом, але зараз, без білих лілій, що вимерзли взимку, клумба здавалася неповною, а Тамара почувалася незахищеною. Ті білі квіти давали їй наснагу та силу жити. Зараз же перед нею був лише порожній рядок на клумбі.

Розгін 3

Маріуш відповів на дзвінок Світлани спокійно, так, ніби нічого не трапилось і він не знає про ті клятві пігулки. Йому хотілося дізнатися, до якої межі брехні здатна дійти його співмешканка, тому він вирішив не пришвидшувати події. Чоловік був переконаний, що будь-яка брехня рано чи пізно себе виявить — для кожної потрібен свій час. Маріуш вийшов на терасу, сів у плетене з лози крісло. Воно скрипнуло, як завжди, наче схлипнуло знищене для потреб людини дерево. Йому не дуже подобалося крісло, що скрипить і пищить, а ось Світлана отримувала від тих звуків задоволення.

— Мене воно заспокоює, — любила повторювати вона, розхитуючись у кріслі-гойдалці.

Маріуш відштовхнувся ногами від землі, і крісло плавно заколихалося. Він прикрив очі повіками, вслухаючись у монотонне «скрип-скрип» і намагаючись заспокоїтись. Чоловік думав, що насправді причини хвилюватися немає, але

десь глибоко в душі засів черв'як, який точив ізсередини тихо, непомітно, але настирливо.

Маріуш досяг того, про що не міг навіть мріяти раніше, коли працював начальником дільниці вантажних автомобілів на одному із підприємств. Потім разом зі Славком він відкрив один автосалон, за ним — другий. Рік за роком вони гарували день і ніч, налагоджуючи по регіону продаж новеньких «опелів» і «мерседесів». Було все: і злети, і падіння, аж поки вони вибили у місцевої влади хороший клапоть землі у жвавому місті й побудували там просторе та сучасне приміщення автосалону. І тут їм випала козирна карта — після довгих і напружених перемовин вони підписали довгостроковий контракт і стали офіційними дилерами з продажу «порше», які виготовляли в Німеччині. Нові й зручні автомобілі відразу привернули увагу покупців із товстими гаманцями, й за кілька місяців роботи салон дав непоганий прибуток. Маріуш теж не зміг устояти перед новою автівкою і, продавши свого легковика, придбав облюбований із першого погляду «Porsche Panamera Sport Turismo» 2018-го року випуску.

Маріуш розплющив очі, аби помилувався своєю красунею-машиною. Вона виблискувала на сонці синім кольором, ваблячи до себе. Маріушу відразу припала до серця оця модель «порше» із просто казковою керованістю. Подушками безпеки для водія нікого вже давно не здивуєш, але його авто мало такі самі подушки і для пасажирів, а на додачу салон з якісної шкіри, двозонний клімат-контроль, круїз-контроль, датчик дощу й світла та ще багато чого корисного. Але найбільше тишили господаря автівки її ціна у чверть мільйона доларів і потужність у п'ятсот п'ятдесят кінських сил. Чи сподівався він, власник старенької «таврії», придбати колись таку синю лялечку? Та життя іноді підносить сюрпризи. Так сталося і з Маріушем. Зараз, погойдуючись у скрипучому кріслі, він міркував про те, що на його долю випав виграшний лотерейний квиток, за придбання якого, втім, довелося заплатити своїм спокоєм.

Маріуш підвівся, підійшов до авто, провів долонею по капоті, який уже встиг нагрітися на сонці. Переганяти машину в затінок йому зараз не хотілося, і він зазирнув у дзеркальце заднього огляду. На нього дивився чоловік із виголоною до блиску головою, чорною борідкою та гарними очами, у яких зачаївся сум. Маріуш звик до своєї нової зовнішності й уже не сахався, побачивши власне відображення у дзеркалі.

«Людина швидко звекає до хорошого, — подумав він, — і взагалі швидко пристосовується до нових умов життя. На те вона й людина!»

Йому чомусь знову згадалася Світлана, яка дурила його впродовж п'яти років. Маріуша обурював її вчинок, хоча брехня була незмінним супутником його життя вже не один рік.

— Коли брехня живе з тобою поруч так довго, ти й сам починаєш у неї вірити, — зробив висновок Маріуш, прямуючи до будинку.

Розділ 4

Прокинувшись уранці, Тамара пішла до саду по квіти.

«Жаль, що нема білих лілій! — подумала вона, зрізаючи найкращі стебла. — Мама їх так любила!»

Зібравши лілії у букет, жінка присіла на лавку, щоби помилуватися квітником. Сьогодні її день народження і день смерті матері. Тамарі так не вистачає мами! Роки потроху розтушовували риси рідного обличчя, залишаючи, як раніше, чіткими тільки милу усмішку й добрі сині очі. Тамара добре пам'ятала ті гарні очі. Може, її уява й домальовувала те, чого не було насправді, але ж є світлини, з яких можна відтворити мамин образ. Тамара нечасто розгортала старий альбом. Їй хотілося згадати материне лице, і вона напружувала пам'ять. Білява, гарна, синьоока й завжди усміхнена — такою Тома запам'ятала матір. Щоразу на згадку про маму

у пам'яті спливав той вечір, коли вона, шестирічна дитина, поверталася з нею додому й попросилася в туалет. Тамара була єдиним свідком загибелі матері, лише вона бачила чоловіка, який збив її своєю автівкою. Попри те, що бачила його здалеку, те обличчя запам'ятала на все життя. Скільки жила, стільки вишукувала його серед випадкових перехожих на вулиці, але марно. Час невблаганний — він поступово стирає зі спогадів образ убивці, залишивши в них тільки високу широкоплечу постать. Зараз Тамара вже не сподівалася зустріти того чоловіка, змирившись, що вбивця її матері не постав перед судом, і вітшаючи себе, що той однаково не постав перед судом Божим.

Жінка зітхнула, труснула головою, ніби проганяючи неприємні спогади, підвелася з лавки та пішла до двору.

— Барсе, на тебе покидаю наших хлопчиків, — сказала вона собаці, який плентався за господинею до самої хвірточки. — Оберігай їх, а я незабаром повернуся.

Пес допитливо подивився їй у вічі.

— Справді, Барсе, я ненадовго, — запевнила його жінка і почухала за вухом.

Тамара замкнула хвіртку й почула, як Барс улігся за нею із тяжким зітханням. Пес не любив, коли хтось кудись ішов, й тішився, коли всі були вдома, а він міг виконувати свій безпосередній обов'язок — охороняти господарів. Вона мимоволі поглянула на лавку біля паркану й побачила там гарно оформлений букет білих лілій.

«Толикова робота! — подумала, забираючи квіти. — Напевно, їхав на роботу зрання й поклав тут букет».

Жінка вирішила йти на кладовище пішки, хоча до нього було далеченько. Вона могла би швидко дістатися туди на своєму старенькому авто, але Тамарі хотілося прогулятися містом.

— Хвилини за сорок пішки дійду, — вирішила, крокуючи ще безлюдною вулицею.

Містечко на приблизно вісімдесят тисяч жителів розгалужувалося численними вулицями та провулками приват-

ного сектора, лише в центрі виструнчуючись двома широкими проспектами з багатоповерхівками й адмінбудівлями. Воно розкинулося в низині, на берегах невеликої річки, яка ділила його навпіл. Напевно, у цій місцині колись замешкали перші поселенці, бо багатоповерхівкам, зведеним пізніше, тут, серед приватних будинків, місця не знайшлося — вони розташувалися трохи вище, утворивши центр містечка. А кладовище знаходилося за містом, на узгір'ї. З міста його не було видно, але з кладовища добре проглядалися чи не всі будинки, ніби перші поселенці задумали так, аби ті, що пішли із земного життя, могли бачити згори свої колишні помешкання.

Тамара повернула у вузький провулок — так можна було скоротити шлях — і помітила Коляна. Чоловік невизначеного віку, беззубий, з великою лисою головою щоранку з'являвся на вулиці й зустрічав усмішкою кожного перехожого. Колян був несповна розуму, погано розмовляв, але всі сусіди знали, що в нього добра душа й він ніколи нікого не образить, незважаючи на високий зріст і досить кремезну статуру. Угледівши Тамару, чоловік попростував їй назустріч.

— Доброго ранку! — сказав він, уклонившись. — Я — Колян.

— Доброго ранку! — привіталася Тамара. — Як ведеться?

— Добре! Ранок добрий! — усміхнувся Колян.

— Ось і добре, що в тебе все гаразд!

— Квіточки! — вказав він на букети лілій.

— Дати тобі? — запитала жінка.

— Колян любить квіточки! — широко всміхався той.

Тамара дала чоловікові одну гілочку помаранчевої лілії.

— Мамі! — радісно сказав він і побіг до двору.

Хвилин за сорок Тамара вже була біля кладовища. Жінка обернулася — перед нею розкинулося все місто. Воно тихо-мирно розляглося в низині, і його будинки, машини, дороги, труби котельні та заводів — усе здавалося іграшковим. Місто потроху прокидалося, і лише на кладовищі було тихо,

спокійно, ніяких ознак життя, тільки вітерець стиха погойд-дував травичку та квіти на могилах.

Тамара зупинилася біля могили свого чоловіка. З фото на неї дивився Марк, молодий, із розкішними чорними кучерями, гарний, усміхнений.

— Привіт, мій любий! — промовила стиха жінка. Вона поклала на плиту кілька гілочок лілій, помовчала, розглядаючи чоловіків портрет. — Ти назавжди лишився молодим і гарним. У тебе, любий, тільки одна перевага — ти завжди будеш таким, а я... Я старію і що далі, то більше вважаю себе винною у твоїй загибелі. Вибач, коханий! Я й досі тебе люблю!

Тамара перейшла до могили, розташованої поруч. Тут було поховано її бабусю, бабу Улю, або, як вона її назвала в дитинстві, Баулю. Так і зосталася та Баулею до самої смерті. Серце защеміло, коли Тамара зустрілася поглядом з Баулею, яка так по-доброму усміхалася до неї з гранітної плити.

— Моя дороженька Бауля! — сказала жінка. — Я тебе пам'ятаю і люблю! Пробач, моя хороша, якщо чимось тебе образила.

Тамара поклала на могилу квіти, підступила до наступної. Як і щороку в цей день, там стояв кошик з білими ліліями. Було видно, що квіти принесли нещодавно, бо на них ще вблискували крапельки води. Тамара вже не раз намагалася дізнатися, хто приносить кошик з улюбленими маминими квітами в день її загибелі, але марно. Кілька разів вона зустрічала з кошиком працівника комунального закладу, але він не мав права розголошувати ім'я замовника. Тамара пропонувала йому чималеньку суму за інформацію, хто щороку присилає квіти, та чоловік відповів, що кошти перераховано анонімно, тож він і радий би допомогти, але не може. Жінка розуміла одне: замовник знав її матір, як і день її трагічної загибелі. Іноді їй приходила в голову думка про те, що ці лілії від маминого вбивці, але хто він і чи справедлива така її здогадка, напевно сказати не могла. Залишалося тільки гадати, хто та людина, яка стільки років поспіль надсилає улюблені

квіти її матері. Іноді Тамара припускала, що то чоловік, який кохав маму, але підтвердження цього також не знаходилося. Тома навіть думала, що то міг бути її батько, про якого вона взагалі нічого не знала. Помираючи, Бауля говорила, що про нього можна буде дізнатися лише після її смерті. Чи то було марення на смертному одрі, чи й справді Тамара мала щось дізнатися, залишилося загадкою до цього дня. Їй не вдалося з'ясувати, ні хто вбивця її матері, ні хоча би щось про свого батька.

— Матусю, привіт, моя рідненька! — промовила жінка, й болючі спазми стиснули горло так, ніби там застрягла суха грудка. Вона не стримала сльози, і ті великим горохом покотилися по щоках. — Ти така молода й така гарна! Молодша за мене, моя матусю. Дивно звучить, але тобі завжди буде двадцять три роки, а мені вже тридцять п'ять. Я до цього часу не дізналася, хто винен у твоїй смерті, хто той чоловік, який збив тебе, та що він хотів від тебе. Уже, напевно, ніколи й не дізнаюся. Вибач, рідненька. Мені так тебе не вистачає! Якби ти знала, як! І прошу тебе: не ображайся на Галю, вона й так нещасна.

Тамара поклала на могилу матері, біля кошика з білими ліліями, свої квіти, поцілувала портрет на пам'ятнику.

— Ось і побачилися з тобою, поговорили, а легше не стало, і з роками не стає, — тихо проказала жінка. — Люблю тебе, матусю!

Тамара зробила кілька кроків назад, востаннє глянула на плиту, з портрета на якій до неї всміхалася мати. Вона знала, що дуже схожа на неї, але саме сьогодні Томі здалося, що то не мама дивиться на неї з гранітної плити, а вона сама спостерігає за собою. Від такої думки стало моторошно, і вона підняла очі вгору. Чисте небо було глибоким і недосяжним, як і її бажання хоча би ще раз побачити рідних, які відійшли у вічність. Напевно, такі думки бодай раз за життя виникають у кожної людини, яка відчула біль втрати. Жінка поринула в задуму й не почувала тихі кроки позаду себе.

Розділ 5

Маріуш зупинився в готелі «Центральний». Вибору не мав, бо у невеликому містечку то було єдине місце, щоб осісти на якийсь час. Він попросив дати йому кімнату десь у кутку, щоб було тихо й видно з вікна стоянку з його «Porsche». Чоловіка провели в самий кінець лівого крила готелю, до невеликої кімнати, більш-менш чистенької, з душем, холодильником, телевизором та електрочайником. Маріуша влаштувало те, що він зможе у будь-який час бачити з вікна свою красуню автівку. Він уже встиг пожалкувати, що приїхав до рідного міста на машині, яка так упадає у вічі (подібних тут, напевно, не знайти). Маріуш планував дещо з'ясувати, тож побоювався бути кимось упізнаним, попри те, що зовнішність йому довелося змінити ще раніше. Наразі він скупався, вдягнув шорти, футболку й став почуватися по-іншому, розкуто й вільно. Ота легкість породила відчуття, ніби він має вийти на вулицю майже голим. Як добре ходити у спеку в легкому одязі, без костюма, черевиків і краватки, що зашморгом перетискає шию. Перше, що він зробив, це ввімкнув телевизор і ліг на ліжко. Уперше за багато років Маріуш міг побайдкувати, не поспішати кудись, бігти, з кимось зустрічатися, підписувати договори та контракти, а просто насолодитися відпочинком, нехай і перед телевизором. Маріуш незчувся, як під монотонне бубоніння телевизора міцно заснув. Прокинувся від того, що захотів їсти.

«Потрібно десь перекусити», — подумав він і взув шльопанці.

Подивившись на себе у дзеркало, чоловік зрозумів, що самі лише сонцезахисні окуляри його не врятують, тож треба купити принаймні якийсь дешевенький капелюх. Маріуш спустився на перший поверх і запитав у жінки на рецепції, де можна поїсти. Та пояснила, як пройти до найближчого кафе, де готують смачно та недорого. Де придбати капелюха, Маріуш питати не став, аби не викликати зайвих підозр.

— Знайду десь дорогою у крамниці, — вирішив він, виходячи надвір.

Сонце стояло в зеніті й нещадно припікало. Доки Маріуш розшукав місце, де пообідати, весь спітнів. У кафе не було кондиціонера, тож йому довелося сісти біля відчиненого вікна. Чоловік погортав меню та замовив борщ по-українськи, вареники з картоплею та шкварками й каву. Чекаючи на замовлення, Маріуш кинув погляд за вікно. Ця вулиця була йому знайома з дитинства. Він приглядався до перехожих, намагаючись побачити бодай одне знайоме обличчя. Маріуш цього хотів і водночас боявся, щоби його не впізнали. Він навіть почав вагатися, чи правильно вчинив, повернувшись до рідного міста: раптом щось піде не так, не за планом, — усе, здобуте роками роботи, розпадеться як картковий будинок.

— Будь ласка! — Голос дівчини офіціантки вивів із задуми, і від несподіванки чоловік здригнувся.

— Дякую! — сказав він.

Порція борщу була надто маленька, щоби вгамувати голод. Маріуш вилловив у мисці кілька шматочків жирної свинини й подумав, що за інших обставин він би таку страву не їв, але зараз шлунок вимагав поживи, й чоловік управно запрацював ложкою. З десятком невеличких вареників Маріуш упорався не менш швидко. Вони були зовсім не схожі на домашні, на ті, які готувала колишня дружина, а смаку шкварок він узагалі не відчув. Запивши обід розчинною кавою, Маріуш розрахувався та вийшов із кафе. Він перетнув квартал, поки нарешті натрапив на крамницю з вивіскою «Одяг на будь-який смак». Чоловік придбав дешевий кристалий капелюх, одразу нап'яв його на голову й став почуватися куди впевненіше. Коли він тут жив, то не голив голову, був без борідки, тож тепер темні окуляри, борода та капелюх мали би приховати його колишнього.

«Напевно, доведеться вдатися до послуг таксі», — подумав Маріуш.

Він повернувся до готелю й не стримався, щоб не забрати свою синю красуню зі стоянки та проїхатися вулицями міста. Маріуш відчув справжнє задоволення від того, що перехожі та водії звертали увагу на таку дорогу й нову автівку. Він об'їхав майже всі вулиці, окрім однієї, на якій побувати цього дня йому забракло сил.

— Завтра вранці, — вирішив він.

Маріуш загнав машину на стоянку й подався вештатися вулицями, аби знайти ресторан, де можна було би добре поїсти.

Розділ 6

Слава зупинився в новому, нещодавно введеному в експлуатацію корпусі готелю. Ліве його крило збудували вже давно, а праве було новобудовою, де чоловік і попросив кімнату-люкс. Звісно, люкс здавався зовсім не люксовим порівняно з такими самими кімнатами готелів у великих містах чи закордоном, але для невеликого містечка мав доволі пристойний вигляд. Чоловікові запропонували стоянку на території, але він відмовився і сам знайшов неподалік місце, де припаркував своє авто. Слава остерігався, аби його не пізнали у місті, де він колись мешкав. Напевно, із пліном часу тут забули про неперевершеного у своїй справі місцевого картяра Бортника (заного в місті як Борта). Тоді, коли вершини 90-х почали розсотуватися, Слава Борт перебрався до великого міста, що вабило можливостями започаткувати власний бізнес. Там він переганяв і перепродавав автівки з-за кордону. З десяток років тому Слава Борт зник і звідти, тож його ім'я вже давно ніхто не згадував. Проте саме життя навчило чоловіка бути обережним завжди, навіть там, де все нібито спокійно й тихо. Слава не мав ніякого бажання зустріти колишніх знайомих, у нього була інша справа, на яку він нарешті наважився й не хотів, аби хтось із минулого завадив довести її до кінця.

Славі не дуже подобалось копірситися у минулому: сентиментальність була не для нього, він уже давно став прагматичним, цілеспрямованим і вмів прораховувати події на кілька кроків уперед. Особисте життя у нього так і не склалося, попри кілька спроб створити родину. Хай як він силкувався не повертатися подумки до минулого, там лишилася незавершена справа, яка змушувала його раз по раз згадувати те, що колись із ним сталося, аж поки він не зрозумів, що минуле не дасть йому спокою, допоки він не розставить усі крапки над «і». Тож після пропозиції шефа взяти відпустку Слава вирішив, що час розібратися з минулим настав, і того самого дня вирушив у дорогу.

Десять років тому доля звела Бортника з Маріушем Крулькою, який приїхав із Польщі й отримав українське громадянство, щоб започаткувати тут власний бізнес. Слава бачив, що трохи розгублений чоловік потребує і підтримки, і поради. Причини вагань людини з великими статками Бортник не зовсім розумів, але його це й не дуже цікавило. Він просто запропонував Маріушеві свою допомогу, і той, повагавшись, прийняв її. До бізнесу Крульки колишній Бортник, а теперішній Горник, доклав свої кошти, з яких мав щомісяця отримувати відсоток. Слава став комерційним директором і поринув у нову справу з головою, тим паче, що старість, яка хоч-не-хоч невблаганно наближалася, підказувала завчасу подбати про безбідне існування. Десять років співпраці з Маріушем промайнули для Горника як один рік. Здавалося б, за цей час вони повинні би були добре вивчити одне одного, але Славу не полишала думка, що його бізнес-партнер тримає у шафі приховані скелети, як і він сам. Утім, знаючи, що все потаємне рано чи пізно викривається, Слава не підганяв події.

Переночувавши в готелі, Слава зранку поїхав на кладовище. Він іще здалеку помітив жінку, яка переходила від однієї могили до іншої, затримувалась, напевно, щось говорячи рідним. Слава не хотів її налякати, але вона здригнулася від несподіванки, коли він до неї привітався.

— І вам доброго ранку! — відповіла жінка, зупинивши на незнайомцеві погляд.

— Ви так рано на кладовищі, — почав він розмову. — Що вас привело сюди?

— Цього дня загинула моя мама.

— Мама?

— Так. Це її могила. Вибачте, як до вас звертатися?

— Горник Слава.

— А по батькові як?

— Просто Слава.

— А моє ім'я Тамара.

Жінка раптом зауважила, як прикипів поглядом до зображення її матері цей чоловік.

— Це ви прислали кошик квітів? — озвучила своє раптове припущення Тамара.

— Я? Ні, це не я, — трохи розгублено промовив чоловік. — Але я знав вашу маму.

— Справді?! Ви були знайомі?

— Трохи. Ми жили на одній вулиці.

— Розкажіть мені про неї, Славо, — попросила жінка. — Я була дитиною, коли вона загинула.

— Як це трапилося?

Тамара не знала чому саме, але цей чоловік викликав у неї довіру, і вона стисло розповіла про той день, коли вони з мамою поверталися додому й сталася трагедія.

— Тамаро, ви... бачили обличчя вбивці? — стиха запитав чоловік.

— Так! Упродовж багатьох років я силою своєї уяви намагалася зробити це лице старшим, потім — зістарити, щоб впізнати за випадкової зустрічі, але так і не зустріла.

— І він залишився непокараним?

— Виходить, що так, — зітхнула жінка. — То ви мені розкажете про маму? Яка вона була?

— Гарна. Вродлива, скромна, чуттєва й завжди весела.

— Такою і я її пам'ятаю.

— У вас є фото Елі? — запитав він.

Тамара на мить завагалася. Елею її маму називали лише близькі люди, зазвичай, до неї зверталися Елеонора, іноді — Нора.

— Є. Ви хотіли б їх подивитися?

— Звісно!

— Тоді мені доведеться запросити вас на чай, — сказала Тамара. — Я давно не розгортала старий альбом. Залюбки це зроблю разом із вами, але ви маєте мені розповісти все, що знаєте про мою маму.

— Домовилися. До речі, я можу вас підвезти, — запропонував Слава.

— Було б непогано, — погодилася жінка. — Але на чай прошу вас не сьогодні. Чи не дасте мені номер свого мобільного телефону?

— Обов'язково! — відповів чоловік, і вони обмінялися номерами.

Розділ 7

Тамара поглянула на годинник — четверта пополудні. У неї все було готово до приходу гостей. Вона не збиралася святкувати свій день народження в день загибелі матері, але Марина, її старша подруга та хрещена, наполягла на тому, що тридцять п'ять років — ювілей, тож хоча би посидіти за пляшкою вина можна. Те, що прийде її привітати Анатолій, жінка не сумнівалася. Вони зустрічаються вже майже п'ять років, а він кохає її, свою однокласницю, ще зі шкільної лави. Нещодавно чоловік запропонував одружитися, на що Тамара попросила час, аби все обміркувати. Зараз жінка трохи нервувалася, бо, напевно, Анатолій запитає її знову, чи згодна стати його дружиною, а вона ще не визначилася. Тамара й сама не знала, чи кохає чоловіка, чи зустрічається з ним тому, що неспроможна й далі нести тягар самотності. Те, що

Літературно-художнє видання

ТАЛАН Світлана
Букет улюблених квітів
Роман

Керівник проекту *В. А. Тютюнник*
Відповідальний за випуск *О. В. Приходченко*
Редактор *О. А. Веремчук*
Художній редактор *В. О. Трубчанінов*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *Т. І. Невєрова*

Підписано до друку 12.04.2019. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Newton». Ум. друк. арк. 15, 12.
Наклад 21 000 пр. Зам. №

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано з готових діапозитивів на ПП «ЮНІСОФТ»
Свідоцтво ДК №3461 від 14.04.2009 р. www.unisoft.ua
61036, м. Харків, вул. Морозова, 13Б

UNISOFT

- за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

- на сайті Клубу: www.bookclub.ua
- у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

Надсилається безоплатний каталог

Запрошуємо до співпраці авторів

e-mail: publish@ksd.ua

**Запрошуємо до співпраці художників,
перекладачів, редакторів**

e-mail: editor@ksd.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57

e-mail: trade@ksd.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55

e-mail: kyiv@ksd.ua

Талан С.

Т16 **Букет улюблених квітів** : роман / Світлана Талан. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. — 288 с.

ISBN 978-617-12-5639-2

Тамара любила лілії. Особливі, неповторні... Ці ніжні квіти нагадували їй про маму — гарну, тендітну та водночас сильну жінку... Мами не стало, коли Тамара була зовсім дитиною. Вона досі пам'ятає той жахливий день. Відтоді щороку на могилі матері з'являється кошик із чудовими ліліями. Тамара марно намагалася дізнатися, від кого він. Так само марно вона прагла дізнатися правду про батька... У річницю маминої загибелі Тамара зустрічає на кладовищі чоловіка, який називає себе знайомим матері. Жінка розуміє, що він знає більше, ніж говорить...

УДК 821.161.2

Багато років тому Вероніка пообіцяла подрузі, яка помирала, що не залишить її новонароджених малюків, Тимура і Діану. Але обіцянки не виконала... Сплинули роки. Її єдиний син став наркоманом. Що це, кара за помилки минулого? Як урятувати сина? І чи можна спокутувати провину перед покинутими дітьми?

Вихованці війни, вони мали за розкіш одяг і взуття, за щастя — відвідини кінотеатру на зекономлені на їжі копійки... Вони мріяли, захоувалися, одружувалися й не ділили дітей на своїх і чужих... Коли Марія та Роман побралися, вони були ще зовсім молоді, але душами вже починали сивіти: далось взнаки життя під час німецької окупації. Насильство, знушання, голод, смерть проносилися перед дівчачими і хлопчачими очима, щоб потім відгукнутись у цій війні за людську гідність і право на спокійну старість...

Олеся рано стала сиротою. Листи — ось і все, що лишилося їй від мами. Дівчинка живе лише цими листами. Тільки вони і подруга Карина допомагають Олесі подолати труднощі: пияцтво батька, жорстокість мачухи, ненависть зведеного брата. Одного разу Олеся приїздить із Кариною до Северодонецька і там зустрічає Ігоря. Два серця єднаються в танці кохання. Але настає буремний 2014 рік, Ігор іде добровольцем в АТО... Чи зустрінуться закохані знову? Доля наготувала їм випробування часом та відстанню. Та справжнє кохання здатне подолати все...